

a vitáról

„Beszélhetnénk tömörebben is, de akkor mit kezdünk a megmaradt időnkkel.” Főleg mostanság, amikor az éppen aktuális divat szerint a glasznoszty és a peresztrojka hódít. Ez az új módi felettlebb öröndes, hiszen a hosszú évek alatt felhalmozódott sérelmek, elfojtott indulatok most csak úgy — következmények nélkül — kiszakadhatnak belőlünk. Körülbelül egy éve zajongunk, és lassan fél éve lesz már (október 27-én), hogy azon versengünk, melyikünk tud jobban üvöltöni; hol esaphatunk nagyobbát az asztalra. S közben valamennyien egy olyan vitára vágyunk, ahol végre nekünk lesz igazunk, ezért szép lassan, éppen a fától nem látjuk az erdőt. Folytatunk ugyan néha párbeszédeket — a csehovi módszerrel —, úgy teszünk, mintha valódi vitákban, egymás érveit meghallgatva értelmes döntéseket hoznánk. De vitázni azt nem, legfeljebb vitakozni tudunk.

Ezt bizonyította a Tájékp című televíziós magazinműsor, szeptember 12-i különkiadása is. Először csak a szemünknek, később már a fülünknek sem hittünk. Na, persze, élvezet hazudni annak, aki ennyire hiszékeny. Ennek ellenére, úgy a harmadik menet végére mégis valamennyien észrevettük, hogy a „vitavezető” az, aki mindig kiütéssel győz. Az egymásra mutogatás pusztán az újrateremtendő megoldatlanságok fenntartója. Mit akarunk még? Eldöntött tényekről vitakozunk órák hosszat, és a személyeskedés, vágáskodás mellett éppen a tényekre nem marad idő? Na és? Mindenki mondhatja a magát, tabutéma nincs! Ezt akartuk, erre voltunk kitéve. S közben minden marad(t) a régi. Hogy ezt észrevegük ahhoz bizonyos ismeretekkel, intelligenciával rendelkező, kulturált emberek eszmecserejére, termékeny, megoldást hozó párbeszédére van szükség.

— aha —

Amnesztia halandóknak

Egy kisgyerek nézi az eddigi teremtést és nevet. De nincsen is kisgyerek, már nincs is teremtés. Ellenben nevet, mintha nevetni lehetne. Mert mintha mégis volna ezután meg mindennapi teremtés. És mégis, mintha fájdalom volna és szenvedéstörténet csak. De ez egy. És mégis, ezek a fantáziák; öröm és az örömet tudata. És ha nem lennének annyira elcsigázott éppen saját (vallástalan) korom, és saját (vallástalan, gyaúr?) tulajdonságaim emelítői terhétől, akkor minden bizonnyal ezt lehetne boldogító érzésként nevezni. Mert „Az ő igája gyönyörűség, és az ő terhe könnyű”. Mert így írta ezt meg Händel. Händel, akinek „járása meglehetősen esetenek tűnt, azzal a himbalózó mozgással, ami a görbelibüakra jellemző”. Akinek „indulatkitöréseiből és türelmetlen megnyilatkozásaiából sem hiányzott az eredeti humor és vidámság...”. Szerencsére. Van itt akkor egy oratórium, amely megfelelőképpen „szórakoztató”, mondta Jenens, aki a szövegösszeállításban segítette Händelt.

Maga a darab, amely egyébként 24 nap alatt készült el, építkezésében három részből áll; az első a Krisztus előtti időkről és a megváltó eljövételéről beszél, a második a passiótörténet, a harmadik pedig „meditáció” a megváltásról. Lényegisége és elementaritása tehát onnan van, hogy rendkívül átfogó ábrázolásra törekszik, a legfinomabban kidolgozott részletekben is... Nyilván ez az elképzelés kizárta, hogy cselekményben, drámai párbeszédekben írja meg a Messiaszt. Így viszont a zeneszerző megkapta azt a lehetőséget (magától), hogy minden, az opera műfajában szerzett tapasztalatát, dinamikát és jellemrajzot kamatoztasson, hogy festőiségét, képességét, ábrázolóképeségét egy monumentális munkában használja fel „végekig”. Kezére jatszva így karmesterünknek, Oberfrank Gézának, hogy nagy tablóként felfogva, megfontolt hevülettel és érzéletes ellensúlyozásokkal, váltásokkal, precíz ritmikával vezényelje a darabot a Largókól a „Pifáig” és tovább. Az énekar három intézmény kórusaiból állt össze. Csodálatos üdéséggel, áttetsző, gyöngyházfényű kóloratúrtechnikájával a legnehezebb feladatokat is megoldotta. Sőt, a profizmusnak itt a kedélyesen biztos változatra kell gondolnunk. Revelatív erejű volt a szoprán szolista, Zádori Mária. Egyszerűen csak ennyi jut eszembe; ez „egy reális hang”. Németh Judit selymes, barna hangja szépen, iskolázottan szólt. Gáti Istvánnak jó csengésű, erőteljes férfihangja van, nem igazi mélységgel, de jó technikával. Kállay Gábor bizonytalankodott, olykor disztonált és ez technikailag is eléggé kimerítette, ám még így is méltó társa maradt az előbbi háromnak. A Concentus Hungaricus stílusos hangzással, tisztán játszott.

Hálások lehetünk az előadás létrehozóinak, a három énekar vezetőinek; Losonczy Katalinnak, Urbáné Varga Katalinnak, Vasváriné Vida Györgyinek, Cser Miklósnak és Gyüdi Sándornak. Ez az előadás ugyanis amnesztiát hozott. Hallgatóságát nem pusztán kivételes zenei élményben, de kegyelmi állapotban részeltette.

A nem mindennapi produkció nem mindennapi körülmények között jött létre. Honnan származik az ötlet, és kit dicsér a sikeres megvalósítás? — tudakoltuk Gyüdi Sándortól, a JATE kórusának karnagyától.

— Vendégünk volt tavaly az egyetemi zenei estek, illetve délelőtti keretében a Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola énekkara. Ekkor vetette föl vezetőjük, Losonczy Katalin, hogy mintegy a magunk megörvendezésére egy emlékezetes előadást, egy nagy közös éneklést hozzunk létre. Választásunk így esett a Messiasra, amelyben a kórus a főszereplő. Három egyetemi énekar 133 tagja vett ebben részt; a már említett kivül a miénk (JATE) és a Budapesti Műszaki Egyetemé.

Az előadáshoz magas színvonalú, profi társakat kerestünk. Sikertült megnyernünk a Concentus Hungaricus Kamarazenekart, Oberfrank Gézát, és a négy kiváló szólistát. A darab előadásához körülbelül 400 ezer Ft-ra volt szükség. Ennek megszerzése (pályázat beadása a Soros-alapítványra stb.) most budapesti irányítással zajlott le. Azt tervezzük, hogy két évente kint vándoroljunk ilyen jellegű előadásra, és akkor a következőt mi szervezzük. Ami a jegyekből és az alapítványi jövedelmekből megmarad, azt iktónysági célra ajánljuk fel.

Hogy melyik darabot adjuk majd elő, még nem döntöttük el. Elsősorban barokk művekre gondolunk, de lehet szó modern szerzőkről is. Énekarunk tagjai gyorsan tanulnak, frissek; óriási szellemi potenciál lakozik ebben a társaságban. Ez a Messias esetében is rengeteget jelentett. Februártól próbáltunk a tavasszal és most, ősszel, de igen intenzíven...

A zenélés öröme túl is ez a nagy vállalkozás azt bizonyította számunkra, amiért csináljuk; hogy egy olyan erős közösség tagjai vagyunk, amely ilyen méretű feladatok megoldására is alkalmas, mint a Messias.

SOLYMOSI BALINT

Kell-e nekünk a JATE-klub?

A fenti címen hirdettetett nyílt-beszélgetést Balázs Mihály nevelési rektorhelyettes, szeptember 22-én 18 órára. A provokatív témafelvetést az váltotta ki, hogy a JATE hallgatóinak egy része nem volt megegedve a Szabadidő Központ műsorterveivel, illetve, ahogy az egyik jelenlevő fogalmazta „elvesztették a bizalmukat” a klub iránt.

A tervezett beszélgetés sajnálatos módon éppen az érdekeltek nem jelentek meg, mondván, „ők nem hajlandók lejönni a klubba...”. Így a klubvezetőkkel, a megjelent tanárokkal együtt mindössze húszan voltunk. Elsőként a DISCO-kérdés tisztázódott. Jóni Gábor kulturális előadó elmondta, hogy a klub nyitva tartása és működése elképzelhetetlen a hétvégi DISCO-bevételek nélkül. Decemberig — ha minden jól megy — csak ebből az összegből sikerülhet az adósságok visszafizetése. A vázolt anyagi helyzet világgossá tette, hogy a továbbiakban ezen nem érdemes vitakozni.

A beszélgetés akkor vált érdekessé, mikor az öntevékeny csoportok és a klub közötti viszony került terítékre. A hallgatók kérdéseire — megkaphatják-e ezek a csoportok is a klubot, hívhatnak-e előadókat, együtteseket — igen megnyugtató válaszok hangzottak el. Amennyiben időben jelzik az igényt, a klub minden további nélkül rendelkezésükre áll. Tehát azok is, akik tüntető távolléttel egyfajta közhangulatot fogalmaztak meg, ezennél olya lehet, hogy ez a klub az övék is. Ennek nyomatékosítására a rektorhelyettes „egy baráti megbeszélésre” invitálta mindkét fél képviselőit, ahol a jövőbeni közös programtervezés lenne a cél. A klub vezetőinek bűvészműtávjára kell vállalkozniuk — mondta Balázs Mihály — egyszerre termelni, és megtalálni a hallgatói érdeklődést, maximális nyitottságra törekedve.

Amennyiben mindez — főként a nyitottság — megvalósul, a fenti kérdésre majd egyértelműen válaszolhatunk: igen, nekünk kell JATE-klub!

K. A.

Tüntetés a vízlépcső ellen

Szeptember 12-én tünteték Szegeden, az egyetem birtokán belül, a Dugonics téren. Hajdanán talán így fogalmazható volna az újságíró, most azonban azt írja inkább, hogy az egyetemek központi épülete előtt tiltakozó megmozdulást szerveztek a bős-nagy-márosi vízlépcső ellen. Azaz — szól a pontosítás — az építkezés leállításáért és a népszavazás kiírásáért mozdu- lott meg az a nehezen meghatározható számú tömeg, melynek soraiban az ellenzők ellenzői is jelen voltak.

Elhangzottak a tiltakozók szövegei, a szerencsésebbek hallhatták is a rekedtes megafonosságokat, majd a népe lett a szó, ahogy ez tavali demokráciákban szokásos. És megszólalt a nép: „Ti fiatalok nem igazán szerettek dolgozni”. És a népet kifütyülték. Aztán kérdések hangzottak el, különbözőbb el nélkül, ráadásul illetékes válaszoló sem állt a közelben, így egy óramúl- tán szétoszlottak az egybegyűltek.

Nem történt semmi különös: nem vonultak föl lovas rendőrök — így citrom sem lapult a járdán —, nem szűták be az egyetemi könyvtár, vagy a pártbizottság ablakát, nem anyázott-apázott senki sem, szóval szelid, békés tüntetéssel debütált városunkban a nyugati civilizáció, és senki sem döntötte meg a fennálló rendetlenséget.

Volt is hiányérzetem. Hazafelé mindegyre azon törtem a fejem, hogy mi kellett volna még, hogy izézbűzét is érezzem egy igazi demonstrációnak. Azsanprovokátor? — kérdeztem.

Sebaj, mondom most, sztrájkrol, meg további tiltakozó megmozdulásokról értesülvén. Lesz még jobb is. Talán...
D. I.

Mesebaj?

(Offenbach: Hoffmann meséi)

Gondoljuk el, egyszer dühödten arra ébredünk (rá, egy kocsmaasztal szélén), hogy szerelmeseink vagyunk, ho- lott nincs is már semmi kedvünk az egészhez. Több oka lehet. Egyrészt mert reménytelen, természetesen, másrészt meg az érzelmünk lehet expliciten bizonytalan; már ha van. Megvan az „egyetlen”, az „igazi”, és ez minden? Ez, ennyi, ha megvan. Általában nincs meg. Nincs ilyen. A valóság, mondhatjuk, fosztogató típus. Ebből az alaphelyzetből, a bizonytalanságból az érzelmi nincstelenségből már mintha csak emlékezni lehetne, szokás szerint. És még inkább így van ez, ha ép bórral akarjuk megúszni egy-egy kapcsolat kényeszerű játékeit; és ha nem, akkor valószínű, hogy kipusztulunk. Mintha az előbbi választaná Ernst Theodor Amadeus Hoffmann „ügyvédből lett” költő, író, zeneszerző és zenekritikus. Jules Barbier (szövegkönyvíró) főhőse. Nem is nagyon tehet mást, hiszen bukott forradalmak után vagyunk — a mű keletkezése- kor, illúziótlan és kiüresedett minden, az elrontott tegnapi tudatával a fejekben...

Nagy Viktor, friss diplomás operarendező, igen hatá- sos, statikus képpel indítja útjára a produkciót. Lindorf tanácsos áll háttal, tiszta feketében (frakk és cilind- er) egy fakó telihold világában. Egy lepusztult utca, amelyen egy lepusztult suhanc közelít. A színpadkép finoman drasztikus; sem nem stilizált, sem nem reális... (Azt, hogy nem jó, mindjárt látni fogjuk!) Az Előjáték azonnal kettős, képi megjelenítésében is; egy „Sátánt” látha- tunk és egy szerencsétlen „hírszolgát”, aki azonnyomban el is adja a levelet, amelyben egy nő (a Stella) szerelméről biztosítja a költőt; hogy ez a szerelem újfént lángol, nem kell annyira elkeseredni... Van tehát egy szörnyű- ségesen mindennapi és egy misztikus zajlás, s a kettő különválik; nem kapunk egységes teret...

Igazából nincs is nagy esély erre, mert sem a díszlet (Benedek Mária munkája) sem a jelmez (Hoppál Judit) nem engedi. Ugy tűnik, valamiféle áhítat jegyében a me- tafizikus feldolgozást részestítették előnyben. Adná ehhez az alkalmat, nem mondom, Offenbach is, Barbier is, meg Hoffmann alakja és munkássága is. Az is, hogy allegorikus maga a darab, az is, hogy valójában rendkívül banális a történet. Egy közhelyet részletezni, vagyis megeleveni- teni, és egy filozófiai igazságot találni, ne adj isten! (operáról van szó!) kibontani — nehéz feladat. És ahhoz, hogy ne essünk anakronizmusba (amely már maga ér- dektelenség), hogy ne essünk az eklekticizmus tisztázatlan oldalára, egyrészt bátorság szükségesetünk, másrészt fo- galmi tisztánlátás és következetesség. Ez hiányzott ebből az előadásból, bár az értelemzős szinte és friss lendület, „kiérződött”... Ennek ellenetteje volt Oberfrank Géza szinte „bizalmas” dirigálása. Ó a biztonságosabb utat vá- lasztotta: romantikus plaszticitású magabizonyossággal, kerekességgel vezényelte le a Hoffmann meséit...

Visszatérve Luther apó kocsmájába; megérkező bará- tainak Hoffmann mesélni kezd, míg a szeretett hölgy épp Mozart Don Juanjában énekel. Mesélni kezd arról, mi- lyen volt élete három „legkategorikusabb” nője, arról, hogy most e három „résznek” és „tulajdonságnak” bizo- nyuló nő megvolna (egy) az egyben, a Stellában... Na- mely a három, mindhárom kapcsolatnak-kaland- nak kudarc a vége, és sejtethető, hogy a negyediknek is az lesz. Ott ül a minotaurusz labirintusunk legbensőbb teré- ben. Mire elkeseríti bánatát Hoffmann, és végül is eljut a lemondásig addigra már a Stella is inkább „kihajózik” a Sátánval, Lindorf tanácsosval. Aztán egy váratlan pillan- nat, a rendező utolsó meglepő ötlete, Miklós haja ki- bomlik; ő volt, van, lesz a Múza.

Ó Szonda Éva. Elejétől fogva megkapó, megejtő jelen- ség a színpadon, szépen énekel. Andrejcsik István, aki a megkísértés őrdógi figuráit alakítja (Lindorf és Dapertu- to, Coppelius és Mirakel), hangjával a csábító „kellemet”, próbálna pokolban, ám ehhez organuma nem elég démoni, sőtét, tónusában nem elég nemes Róti Csaba, Hoffmann szerepében egy összetört, gyenge, keleti költőt mintáz, nem minden romantizmus nélkül, s hangszíne sem túl megnyerő. Olympia: Iván Ildikó. Neki köszönhetőek a leg- igazalmasabb jeleneteket, mind képiles, mind hangilas. Giu- lietta szerepében fillirgáns érzékeni adja magát Bajtay Horváth Ágota. Vámosy Éva Antoniánként nehéz feladat „elé lett kirakva”... Azért írom így, mert alakításában és meg megbízható éneklésében is illusztratív maradt A többi szereplő, ingadozó teljesítményt nyújtva, de jobbára elegendő képességgel vett részt a darabban.

Az meg már a mesék baja, ha időtállótlannak kedves poénjuk. De ezt is kérdezem csak én...

(solymosi)

Szeptember 12-én a szegedivel párhuzamos, de méretei- ben lényegesen nagyobb tüntetés zajlott le Budapestén is. A vízlépcső megépítésének ellenzői, a hivatalos híradások szerint mintegy 20–25 ezren, a Vörösmarty téren gyüle- deztek, s innen vonultak a Parlament elé. Képviselőik tiltakozó levelet juttattak el a kormány és az állam vez- tetőihez. A levelet Straub F. Brunó, az Elnöki Tanács elnöke vette át. (Balogh Judit felvétele)

Hírek

A GALIBA KÖR rendezti az Egyetemi Körök Orszá- gos Találkozóját Szegeden, 1988. október 20. és 23. kö- zött. A programban szerepel Szilágyi Sándor előadása „Második nyilvánosság és politika” címmel. Pénteken délelőtt mutatkoznak be a részt vevő csoportok, majd délután Pozsgay Imre, Bi- lecz Endre és Halmai Gá- bor részvételével tartanak fórumot. „A politikai ren- dzser reformja Magyarorszá- gon” címmel. „Az alternatív katonai szolgálat”-ról Perla- ki Tamás tart előadást. Más- nap, szombaton Stumpf Ist- ván és Kéri László ad tör- teneti áttekintést a téma- ra. Az ifjúság politikai szerve- ződésének útjai Magyarorszá- gon” címmel. Szentén szombator lesz a Magyar Demokrat- Fórum estje, vasárnap pedi; záródokumentumnak elké- szítésével zárul a találko- zás. A jelentkezőket, valamin a nyilatkozatokat és a ja- vaslatteveket az alább címre várják a szervezők JATE Galiba Kör, Szeged, 6701 PF.: 674. Telefon: (6) 24-022 (Pete György).

A Melbourne-ben megren- dezett nemzetközi mate- matikai diákolimpián a magya-

magantól. Nem, nem, hes- sentem el magamtól ezt a lidéretet. Agg, börtönviselt ötvenhatos? Nem, mondtam újra fejemet csóválva, hisz ide írva gondolkodtam már akkor. Hát akkor mi?

A technika!

El tudtam volna képzelni, hogy az óra, mint technikai vívmány szerepet kap. Az- az pontosan, a meghirde- tett időben, 17 órákor kez- dődik a demokrácia. Ehé- lyett csúszunk. Odamen- tem és mutogattam a sváj- ci órámat az egyik ismerős szervezőnek, de rajta Raké- ta volt, minden érthető. Az- tán megszólaltak, de a nép fele nem hallhatta tisztán, hogy miért is áll ott, az egyetemről kiküszöbölve kébel nem ért el a főszervezőig, csak lógott az emeleti ab- lakból, mint egy elhított kukac. (Szimbólum.)

De nem is a rendezés, még a hang technikája a leginkább kritizálható elem ebben a produkcióban. Én például — már elnézés! hogy tanácsot adok — be- szerveztem volna négy-öt kérdezőt, akik arról faggat- tak volna, amire jól előké- szített, trappáns, ravasz, propagandisztikus és ke- mény válaszom készült na- pokkal korábban. Ezeket homlokráncolva — az első sork számára — és kissé birkózva a szöveggel — halljátok, többiek! — mon- tam volna föl. Tehát legin- kább a dramaturgia hiány- zott.

Sebaj, mondom most, sztrájkrol, meg további tiltakozó megmozdulásokról értesülvén. Lesz még jobb is. Talán...
D. I.

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Jubász Gyula Tanárképző Főiskola (SZMP és KISZ-bizottságainak lapja)

Megbízott szerkesztő: SÜLYÖK ERZSEBET
Szerkesztőség: 6720 Szeged, Dugonics tér 12, Telefon: 12-119
Mevetelen havonta kétszer
Ára: 2,30 forint; Elfizetési díj egy évre 36,80 forint.
Tervező az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai Kiadja a Csongrád Megyei Lankádó Vállalat Szeged.
Tanácskötésűsége útja 10, sz. 6740
Telefon: 24-633 Telex: 82-282
Felelős kiadó: Kispál Antal igazgató
Szegedi Nyomda Szeged, ISSN: 0230-791X
1988. X. 6. — 3254 —
Felelős vezető: Surányi Tibor igazgató
Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720